

Iskalo vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Izdano dnevno razen sobot, nedelj in praznikov.
Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni prostori:
2687 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2687 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

CHICAGO, ILL., PETEK, 25. AVGUSTA (AUGUST 25), 1939
Subscription \$6.00 Yearly
STEV.—NUMBER 166
Cena lista je \$6.00
Entered as second-class matter January 16, 1928, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Sovjetska Rusija in nacijska Nemčija podpisali prijateljski pakt!

Obvezali sta se, da se ne bosta zapletli v vojno in ne združili s katerikoli grupo držav, ki bi direktno ali indirektno ogrožala njune interese. Diktator Hitler odločno zavrnil apel Velike Britanije glede mirne poravnave spora s Poljsko. Nemčija mora dobiti Gdansk in vse druge pokrajine, katere je izgubila v svetovni vojni

Varšava, 24. avg. — Rusija in Nemčija sta danes zjutraj podpisali nenapadalen pakt, s katerim sta se obvezali, da bosta želeli miru in prihodnjih desetih let ne bosta sklenili nobene zveze s katerikoli drugo državo, ki bi ogrožala njune interese. Diktator Hitler je odločno zavrnil apel Velike Britanije glede mirne poravnave konflikta s Poljsko in zahtev o vrnitvi Gdanska in drugih koncesij. Apel je vključeval tudi svarilo, da bo Anglija držala obljubo in prisilila na pomoč Poljski, če bo njena neodvisnost v nevarnosti.

Nekaj ur potem, ko je Henderson obiskal Hitlerja, je prišlo naznanilo o podpisu nenapadalne pogodbe s sovjetsko Rusijo. Podpis pomeni, da je vojaška in obrambna zveza med Rusijo, Veliko Britanijo in Francijo izključena.

Hitler je pojasnil angleškemu poslaniku, da bo vztrajal pri svojih zahtevah. Poljska ima izbrati med vojno in mirom. Odstopiti mora Nemčiji Gdansk, koridor in vse druge nemške teritorije, katere je dobila po svetovni vojni. Druga alternativa je vojna, v kateri bo Poljska razkosana in uničena kot država. Tudi v slučaju kapitulacije in vrnitve ozemlja bo Poljska prišla pod protektorat Nemčije. Zgodilo se bo z njo tako, kakor se je s Češko in Moravsko.

Poročila iz Rima pravijo, da je Mussolini pričel pritiskati na Poljsko, naj pristane na vse Hitlerjeve zahteve in s tem odvrne vojno.

Varšava, Poljska, 24. avg. — Poljska je pozvala nadaljnje rezerviste pod zastavo. Tu pravijo, da ima najmanj milijon mož pod orožjem. Poročevalci nemških listov odhajajo iz Varšave, odkar je prišlo naznanilo o sklenitvi nenapadalne pogodbe s sovjetsko Rusijo.

Poljski uradni krogi skušajo omalovaževati pakt med Nemčijo in Rusijo, toda bojzani ne morejo prikriti. Neko poročilo, ki pa še ni bilo potrjeno, se glasi, da je sovjetska vlada že odločila svojega poslanika iz Varšave in da se ne bo več vrnil. Poljska je zdaj stisnjena med dvema močnimi državama, nacijsko Nemčijo in sovjetsko Rusijo. Njen položaj je obupen. Možnost, da ji bosta pomagali Velika Britanija in Francija, je neznatna. Kljub opasnemu položaju, v katerem se nahaja Poljska, vladni krogi naglašajo, da se bodo borili z vso odločnostjo za ohranitev neodvisnosti republike.

Predsednik oblačilne firme obsojen v zapor
Elkins, W. Va., 24. avg. — Sanford Lerner, predsednik Standard Clothing Co., je bil spoznan za krivega kršenja zakona minimalne meze in maksimalnega delovnika in obsojen na šest mesecev zapora ter plačitev denarne kazni. Obsojdo je izrekel federalni sodnik William E. Baker. Sodnik je dalje odredil, da mora kompanija plačati delavcem \$3125, vsoto, za katero so bili prikrajšani.

Roosevelt se vrnil v Washington

Evropska kriza pretrgala njegove počitnice

Washington, D. C., 24. avg. — Predsednik Roosevelt se je danes vrnil v Washington. Homotije v Evropi, ki lahko povzročijo vojno, so vzrok, da je moral pretrgati svoje počitnice na morju.

Od ameriških poslanikov v Evropi prihajajo vznemirljiva poročila. Roosevelt je dobro informiran o razvoju evropske situacije in preobratu politike, ki je prišel s sklenitvijo nenapadnega pakta med nacijsko Nemčijo in sovjetsko Rusijo. Tu ugaiba, ali bo predsednik naslovil nov mirovni apel evropskim državam.

Roosevelt je poslal apel diktatorju Hitlerju in septembra pretekega leta, v času češkoslovaške krize, toda dosegel ni ničesar. Apelu je sledila konferenca v Monakovem, Nemčija, kjer sta Chamberlain in Daladier, premierja Anglije in Francije, kapitulirala pred Hitlerjem in Mussolinijem. Kapitulaciji je sledilo razkosanje češkoslovaške republike.

Drugi apel je Roosevelt naslovil Hitlerju in Mussoliniju pozneje. Pozval ju je, naj skleneta nenapadalen pakt s predstavniki enotrideset neodvisnih držav, zaeno pa je uradno sklicanje svetovne razorožitvene in ekonomske konference. Hitler in Mussolini sta apel ignorirala.

Včeraj se je vrnil v Washington državni tajnik Cordell Hull iz White Sulphur Springs, W. Va., kamor je šel na počitnice. Takoj po povratku sta se oglašila v njegovem uradu grof Saint-Quentin, francoski poslanik, in Ronald Lindsay, angleški poslanik, ki bo kmalu šel v pokoj. O čem so razpravljali na konferenci, ni znano.

Italija na strani Nemčije v konfliktu

Utrjevanje italijanskega obrežja

Rim, 24. avg. — Tu poročajo o sestanku med francoskim poslanikom in italijanskim zunanjim ministrom, na katerem sta razpravljala, kaj bosta Francija in Italija storili, ako bo Hitlerjeva armada vkrakala v Gdansk. Francija in Anglija sta obljubili Poljski pomoč, če jo bo napadla Nemčija.

Francoski poslanik Andre Francois-Poncet in italijanski zunanji minister Ciano sta konferirala 35 minut. Pozneje se je v Cianoovem uradu oglašil Percy Loraine, angleški poslanik v Rimu. Ciano je povedal obema diplomatoma, da bo Italija stala na Hitlerjevi strani, pa naj se zgodi karkoli.

Zadnje vesti

WASHINGTON, D. C. — Predsednik Roosevelt je sinoči apeliral na Hitlerja, predsednika poljske republike Mosickiega in na italijanskega kralja Viktorja Emanuela za mir. Vsem trem je priporočil tri načine za poravnanje spora: 1) direktno konferenco med Nemčijo in Poljsko, 2) razsodišče in 3) posredovanje po zanesljivi nevtralni državi. Roosevelt še ni prejel nobenega odgovora do danes zjutraj.

MOSKVA. — Razočarana in ponižana angleško-francoska mislija odhaja domov. Zasedanje vrhovnega sovjetskega sveta je bilo sklicano za ponedeljek.

VARŠAVA. — List Kuryer Warszawski poroča, da je prejel iz Moskve vest, da bo Stalin postavil pred sodišče neke visoke osebe na obtožbo, da so se "zarotile proti sovjetom z vojnimi paktiranjem v zvezi z Anglijo in Francijo" — in Maksim Litvinov, bivši zunanji komisar, je na prvem mestu med obtoženimi.

LONDON. — Angleški parlament je dal Chamberlainu diktatorično oblast v izvajanju izjemnih zakonov, če se Anglija spusti v vojno za obrambo Poljske.

PARIZ. — Francoska vlada je odredila izpraznitev Pariza. BELGRAD. — Ministrski predsednik Cvetković in dr. Maček sta včeraj predložila listo članov novega reorganiziranega kabineta Jugoslavije. Na listi je pet Hrvatov z dr. Mačkom vred, ki stopijo v novo vlado na temelju sporazuma med Srbij in Hrvači.

Rusija pošilja vojaštvo na fronto

Obnova spopadov z Japonci

Washington, D. C., 24. avg. — Rusija je poslala nadaljnje čete in veliko zalogo bojne materiala na 45 milj dolgo fronto ob reki Kalki, kjer je meja med Mandžurijo in Zunanjo Mongolijo, se glase sem dospela poročila.

Rusija, ki je naznanila sklenitev nenapadnega pakta z Nemčijo, se, kakor vse kaže, pripravlja na novo ofenzivo proti Japoncem na tej fronti. Japonske avtoritete so priznale ruski letalski naval na železniško postajo v Hailunrašu, Mandžurija. Prejšnje poročilo se je glasilo, da so Japonci uničili 40 ruskih bojnih letal, kar pa so v Moskvi zanikali.

Veliko število ruskih vojakov je zasedlo pozicije na vzhodni strani reke Kalke in pripravljajo se na ofenzivo. To pomeni, da se Rusi še vedno nahajajo na mandžurskem ozemlju, čeprav se je vest iz japonskega vira glasila, da so bili pognani nazaj.

Kitajska, katero so skoro vse države pustile na cedilu, je z navdušenjem sprejela poročilo o sklenitvi nenapadnega pakta med nacijsko Nemčijo in sovjetsko Rusijo. Ona vidi v tem možnost, da bo njena prijateljica, sovjetska Rusija, dobila prosto roko na Daljnem vzhodu in obračunala s svojo sovražnico, Japonsko. Nevarnost napada na Rusijo s strani Nemčije je bila odpravljena. Bojazen pred takim napadom je ovirala ruske operacije proti Japoncem. Pozicija Japonske na Kitajskem je bila tudi omajana in morda bo morala odnehati v opoziciji proti Veliki Britaniji.

Hongkong, 24. avg. — Angleške avtoritete so odredile registracijo angleških žensk in drugih oseb pod starostjo osemnajstih let v svrhu evakuacije.

Rumunija pravi, da bo nevtralna

Bukarešta, 24. avg. — Rumunska vlada, ki je mobilizirala 850.000 mož, je sinoči izjavila, da ostane nevtralna, če izbruhne vojna v Evropi.

FRANCIJA MOBILIZIRALA MOGOČNO ARMADO

Dva milijona mož pod orožjem

VELIKA BRITANIJA V ŠKRIPCIIH

Pariz, 24. avg. — Prizori, spominjajoči na dneve pred in po izbruhu svetovne vojne l. 1914, so bili obnovljeni v Franciji. Na vseh vladnih poslopih po vsej državi so se pojavili letaki z naznanili o mobilizaciji oboroženih sil. Vsi rezervisti so bili pozvani k orožju. Francija že zdaj razpolaga s armado dva milijona mož in to število se bo kmalu povečalo.

Avtoritete so odredile zasego privatnih avtomobilov in drugih vozil. Mrzlično vrvenje, ki se opaža povsod, je znamenje, da Francija vidi nevarnost vojne, ki lahko izbruhne v nekaj dneh.

Vojaške posadke ob Maginot-ski trdnjavi črti, kjer je meja med Francijo in Nemčijo, so bile ojačane. Vojaške čete so bile poslone tudi v stratežne kraje ob italijanski meji.

Odločitev o mobilizaciji je padla na seji članov vojnega sveta in Daladierjevega kabineta. Na seji vojnega sveta je bil navzoč premier Daladier, ki je tudi minister obrambe. Te so se udeležili general Gamelin, vrhovni poveljnik vse francoske oborožene sile; general Joseph E. Vullemin, poveljnik letalske sile; zunanji minister Bonnet in drugi visoki vojaški častniki ter vladni uradniki.

London, 24. avg. — Velika Britanija se pripravlja na vojno. Parlament se bo danes sestel v izrednem zasedanju, da podeli premierju Chamberlainu izjemno oblast, kar pomeni, da bo postal diktator. Laboriti so že naznanili, da bodo vodili opozicijo proti podelitvi take oblasti, toda vse kaže, da ne bodo uspeli.

Vlada je že odredila obrambne ukrepe, da se prebivalstvo zavaruje proti letalskim napadom. Protiletalske topniške baterije so bile postavljene v Londonu in drugih mestih. Brodovje več sto bojnih letal je bilo mobilizirano za odbijanje morebitnih napadov.

Kaj store zdaj japonski militaristi?

Na razpolago imajo dva načrta

Tokio, 24. avg. — Voditelji japonske armade in mornarice se zdaj posvetujejo, kaj storiti v prihodnosti. Nacijsko-sovjetske nenapadne pogodbe, katere jim je zmešala vse dosedanje načrte. Kakor javlja japonska časniškarska agencija Domei, imajo na razpolago dve poti: Prvi, da Japonska nadaljuje vojno na Kitajskem in riskira vojno s sovjeti, drugi pa, da odneha od agresivnosti na Kitajskem in išče novega prijateljstva z Anglijo, Francijo in Združenimi državami.

"Sedmorica malih" pledira za mir

Bruselj, Belgija, 24. avg. — Belgijski kralj Leopold III. je včeraj v imenu sedmorice malih nevtralnih narodov (Belgija, Holandija, Luksemburška, Danska, Švedska, Norveška in Finska) naslovil goreč apel na vse, da se zavežejo miru. Apel je bil objavljen po konferenci sedmorice v Bruslju, kjer so se sestali zunanji ministri teh dežel na povabilo belgijske vlade.

Domače vesti

Obiski

Chicago. — Frank Brandula iz Clevelanda je 23. t. m. v apremstvu Ernestine Pegan iz Chicaga obiskal gl. urad SNP in uredništvo Prosvete. — Dalje nas je istega dne obiskal Mihael Mežnarč, železniški uradnik iz Maribora, Jugoslavija, ki je obiskal svojo mater in brate ter sestre v Chicagu in okolici, katerih ni že videl 30 let. Mežnarč se je pošalil, da navadno pride v stari kraj "stric iz Amerike", zdaj je pa enkrat prišel "stric iz Slovenije" v Ameriko. Tu se nahaja že tri mesece in ko se bo vračal domov, obišče svetovno razstavo v New Yorku. — Nadaljnji naš obiskovalec 24. t. m. je bil Louis Speck iz St. Louisa, Mo.

Spet smrtna nesreča pri delu

Chicago. — Anton Adamič, star 24 let, je včeraj umrl v bolnišnici za poškodbe, ki jih je dobil v torek pri delu v predoru pod 47. ulico. Ponesrečenec je bil na naslovu 2754 W. 24th st.

Se ena pionirka umrla

Waukegan, Ill. — Pred dnevi je tu umrla Agnes Setnikar, stara 73 let. Bila je tašča Pavla Bartla, predsednika JSKJ in je bila čez 40 let v Ameriki.

Nov grob v Pennsylvaniji

Imperial, Pa. — Dne 18. avgusta je nagloma umrl John Guzel, tajnik društva 106 SNP, star 57 let, samski in rojen v Goricih pri Medvodah. Tu zapušča sestro, v Clevelandu brata in sestro, v stari domovini pa brata in dve sestri. Pokopan je bil 21. t. m. civilno ob veliki udeležbi in prijateljev.

Venti iz Clevelanda

Cleveland. — Dne 22. t. m. je umrla Mary Udovič, roj. Pate, stara 60 let in doma iz Repče vasi pri Trebnjem na Dolenjskem. V Ameriki je bila 26 let in tu zapušča moža, dva sinova in štiri hčere.

Američani beže domov iz Evrope

Vsi parniki in letala zasedena

Pariz, 24. avg. — Prekomorska pristanišča in letališča v Evropi so danes tarča velikega navalu ameriških turistov, ki bi radi ušli vihrji vojne, ki se razvija na ameriških tleh. Američane, naj se čim prej vrnejo domov. Na francoski rivjeri je na tisoče Američanov, ki so naglo zapustili letovišča, njihova smola pa je, ker ni dovolj parnikov in letal, da bi mogli vsi oditi. Naval zadnjih dni je povzročil, da so kabine vseh ameriških parnikov zasedene do 18. septembra, vseh francoskih parnikov do 1. septembra in angleške Cunard linije do 8. septembra, dočim je prostor na vseh ameriških letalih Clipperjih oddan do 17. septembra.

Ameriški poročevalci izgnani iz Berlina

Berlin, 24. avg. — H. W. Kaltenborn, ameriški poročevalec, ki redno poroča v radiu o dogodkih v Evropi, je včeraj dospel z letalom iz Londona v Berlin. Čim pa je Kaltenborn stopil na tla na Tempelhofu, ga je nacijska policija obvestila, naj zasede prihodnje letalo in gre nazaj v London, kar je tudi storil.

Litvinov ne sme iz Rusije

Kakor poroča "Daily Mail", je sovjetski politični urad Litvinovu, bivšemu komisarju za zunanje zadeve, odklonil dovoljenje za potovanje v inostranstvo. Litvinov je hotel v Vichy na zdravljenje.

SVET POTREBUJE 'MORALNE OBOROŽITVE'

Veliki farizeji na zapadni obali v novi kampanji

MED ODREŠENIKI TUDI MAGNATJE

San Francisco. — (FP) — Krščansko gibanje za "moralno oborožitev", ki se je lani pričelo v Angliji, je z velikim zamahom zajelo tudi pacifično obalo, kjer imajo vedno kaj senzacijskega za spremembo. Če nimajo epizima, imajo townsendizem; ko ta zgori, dobe "ham-and-eggrizem".

Zdaj je nasitila ozračje kampanja za "moralno oborožitev". Meščanski listi kar gore navdušenja za to gibanje in prav tako tudi ljudje, "ki kaj štejejo" — denarni mogotci, industrialisti in drugi. Iz kovačnic javnega mnenja grmi dan za dnem, kar svet danes potrebuje, je "moralna oborožitev" ali krščansko poboljšanje.

Svet res že dolga stoletja in celo tisočletja poboljšujejo a pridigami o krščanskih čednostih, kakor tudi s strašenjem s peklom in hudicem. Toda vse to nič ne pomaga. Še več: bolj kot se razni farizeji prizadevajo, da bi svet izboljšali, slabše je povsod.

Dr. Frank N. D. Buchman, luteranski pridigar, ki je včasih izganjal hudiča po Pennsylvaniji, potem pa se je preselil v Anglijo, je lanskega junija v Londonu ustanovil novo religijsko gibanje za "moralno oborožitev". Kakor poročajo, je gibanje med Angliji takoj dobilo večji zamah. Njegovi prištani so poleg drugih tudi državniki, industrialci, delavski voditelji in plemiči.

Dr. Buchman, oče teh nove religije za "moralno oborožitev", svari človeštvo, ker se "kopiči sovraštvo med narodi, med delom in kapitalom in med razredom". Solucija vsega tega je "povratak k nekaterim domačim preprostim rešnicam, katerih smo se naučili na kolenih naše matere, toda katere je marksizem izmed nas pozabil in zapustil — poštenost, čistost, nesebičnost in ljubezen".

Prežeti teh velikih moralnih naziranj se je zadnjič zbralo skupaj nad tisoč delegatov na drugem mednarodnem kongresu za "moralno oborožitev" v Montereyju v bližini San Franciscu. Med apostoli te nove religije so bila tudi imena nekaterih najbolj znanih mednarodnih kapitalističnih mogotčev. Na primer T. S. Mitsui, brat največjega japonskega industrijca barona Mitsuija; Farrar Vickers, predsednik Vickers Oil, Ltd., Anglija; A. E. Jukes, predsednik borze v Vancouverju; med vplivnimi Američani pa sta bila tudi Fred Carter, predsednik National Lead Co., in George E. Eastman, bivši načelnik trgovske komore v Los Angelesu. Pod njegovim vodstvom je ta organizacija postala ost vseh bojev proti organiziranemu delavstvu in držala mesto Los Angeles "open shop".

Za to gibanje se baje zanimala tudi Henry Ford in Harvey Firestone. Vsekakor je razvidno, da je namen tega gibanja moralno reguliranje odnošajev med delavci in delodajalci, med izkoriščevalci in izkoriščanci. Ko je neki reporter vprašal v informacijskem uradu v hotelu Fairmont v tem mestu, "da bi rad vedel, kaj lahko MRA (kratica za "Moral Re-Armament" ali "moralna oborožitev") stori za delavca, ki zasluži \$18 na teden," je dobil odgovor: "Mi vam ne moremo odgovoriti." (Dolje na 3. strani.)

PROSVETA

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna za Zdravstveno dravstvo (izven Chicago) in Kanada
\$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago
in Cileo \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za inozemstvo
\$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cileo \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.

Cene ostalih po dogovoru. Rokopisi dopisov in nezarodnih
stanov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, po-
vesti, drame, pesmi, itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju,
če je priložil politično.

Advertisements taken on agreement. Manuscripts of commu-
nications and unsolicited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Naslov na vsi, kar ima stik s listom

PROSVETA

2657-58 St. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v zvezi na primer (August 31, 1939) poleg vsebine
izdane na največji pomeni, da vam je s tem datumom postala na-
rednina. Področje je preverjeno, da se vam list ne uštev.

138

Glasovi iz naselbin

Razno iz Clevelanda

Cleveland.—Br. Joseph Irman iz Akrona, O., piše v Prosveti z dne 17. avgusta, da ga nisem pravilno "trefil" v mojem dopisu v Prosveti, kjer sem zapisal, da je predsednik odtočne federacije društev SNPJ. No, mačka kosmata, ako je bil kdo užaljen, naj mi oprost. Jože je predsednik društva 535 SNPJ, ne pa federacije. Živeli vsi skupaj!

Z Irmanom sva se pogovarjala o raznih stvareh—o društvih, federacijah, socializmu, komunizmu in tudi o tistih okrog Pittsburgha in drugje. O vsem tem sva razpravljala kakor dva stara politika! S prijateljem in sobratom Irmanom se je imenitno pogovarjati o vsem, tudi o svetovnih problemih. Jaz bi želel, da bi Irman opisal svoje počitnice v naši metropoli, še najbolj pa naše izletniške prostore in zabavo, katero je imel z nami vred na teh prostorih. Ali nas ni bilo res dosti? In to korajžnih in veselih. Skoda, Jože, ker si šel prehitro od nas. O priliki pa še pridri na našo farmo in pripelji še svoje prijatelje in prijateljice, ako mogoče tudi vse društvo ali federacijo SNPJ. V takem slučaju bi se vam pridružili tudi mi iz metropole in bili bi res pravi ljudje. Korajža velja, Jože, pa naj bo kdorkoli predsednik! Ali ne?

Pred nekaj dnevi mi je pisal prijatelj "Big Tony" iz zlate Californije. Saj ga menda polovica Amerike pozna, menda še bolj ko večnega popotnika. Tony je še vedno humorist. No, pa saj vemo, da so žustarji in muzikanti polni vseh muh. Samo nekaj je težko zanj oziroma družino in za vse njihove prijatelje, in to je, ker je njegova žena že dolgo časa težko bolna. Kot sem že omenil, ima Tony Tomšič in njegova družina po vsej Ameriki mnogo prijateljev. In gotov sem, da mu vsi prijatelji iskreno želijo, da bi njegova soproga čim prej popolnoma okrevala.

V tem pismu mi je Tony poslal pošto nakaznico za celoletno naročnino na Cankarjev Glasnik. Družina Tomšič je vedno podpirala dobre, poštene in napredne liste, kot so Prosveta, Proletarec in Cankarjev Glasnik. Torej hvala, Tony, za priznanje.

Med drugim mi tudi piše, da me je letos pričakoval na njih Kranjski hrib pri Zlatih vratih. Ja, Tony, kot sem ti že v pismu omenil, je sitnost s finančnim ministrom. Ta je trdovraten in se noče pa noče omečiti, da bi mi poslal ali vrnil torbo copakov. Poslušaj, moj dobri prijatelj, ravno sedaj sem poslal prošnjo finančnemu ministru, da bi mi podaril eno samokolnico tistih copakov, da bi šel na vslednotin dan v La Salle, Ill., v prijazno slovensko naselbino, kjer že nisem bil mnogo let in kjer se bo gotovo zbralo tisoče in tisoče zavrednega članstva SNPJ. Kaj mi finančni minister odgovori, še ne vem.

Veste, ako bom dobil ugoden odgovor, bom šel v La Salle in povabil vse zavredno članstvo. Še posebej bom povabil vse moje kolege, predsednike in predsestne vseh 28 clevelandskih društev SNPJ. Torej 28 predsednikov in predsestne bom

povabil na jednotin dan v La Salle in povrh še predsednika clevelandске federacije SNPJ Matta Petrovicha, ki naj bi bil naš vodja. In ako bi bil finančni minister še kaj bolj darciljiv, bi se za nekaj časa "zmučali" še v vašo "ziato" Californijo, Tony! Potem bi mi še enkrat povedal o tistem groznem polžu v Vianji gori.

Izdajalec z marelo še vedno činea in činea. In činea bo, dokler bo prepozno. Mali narodi pa čakajo, se zvijajo in tresejo kot mlado jagnje, kdaj bodo zverj pridre, da jih raztrgajo. Tu so današnje krvoločne zveri, ki narode grozno mučijo, da visijo med življenjem in smrtjo. Pogledajte Avstrijo, Češko, Španijo! Papeževa banda je vedno kričala: "Socialisti, zverine, rdeči mesarji! Pogledajte, kako grozno koljejo in posiljujejo nune in strašno mučijo duhovne in škofe!" Franco, Mussolini in Hitler so pa sami angeljčki, ki nikomur nič slabega ne store! Sedaj, ko v Španiji ves čas po civilni vojni na debelo ubijajo in more lojaliste samo zato, ker so se branili, sedaj pa ni nobenega protestnega glasu iz papeževih in katoških krogov. Kaj še! Vse to delajo le rdeči mesarji! Izvrški!

Toda izdajalec z marelo bo še izdajal in prodajal. To je njegova stara nesramna taktika. Zagrizena poljska vlada pa ne mara, da bi ji Rusija pomagala. Ta zagrizenost bo Poljsko še ugonobila, kot je Slovaško. Nazadnje se bodo še bridko jokali. Toda tudi sveti oče papež jim ne bo pomagal.

Anton Jančevič, 147,
zastopnik Prosvete.

Razmere in klubov piknik

Milwaukee, Wis.—Delavske razmere se od dne do dne slabšajo in armada brezposelnih raste kakor gobe po dežju.

Pri vladnih religioznih delih so za nedolžen čas odsvolili vse one delavce, ki so bili upošani na 18 mesecev, in nekateri so začeli šele sedaj godrnjati, ko so spoznali, kam jih tira žalostna usoda v tej dolgotrajni krizi.

Jeze, jamranja in kletvic imamo v izobilici, toda to nam nič ne pomaga in se bomo polagoma vsemu privadili.

Pri prihodnjih volitvah, ki se nam bližajo, bodo nekateri zopet lepo krščansko pozabili ter volili in agitirali za "nestranskarske" gospode, ki so nališpani s demokratsko in republikansko bla-mazo.

Razredno zavedno delavstvo bo znalo poseči v boj, toda velika večina nevednega delavstva bo pa obrnila ost proti sebi in svoji družini.

Zadnje nedeljo, 20. avgusta, smo imeli velik piknik v Barn Grove parku. Delavstvo je prišlo od vseh strani skupaj in se zabavalo od jutra do večera. Ta piknik smo priredili skupaj socialisti in progresivci, in moram priznati, da je v vseh ozirih zelo dobro izpadel.

Bilo je dosti zabave in pouka za stare in mlade. Imeli smo štiri izvrstne govornike, ki so nam razodeli marsikaj novega in delavstvo vzpodbujali k združitvi, skupnemu delu in nastopu za naše pravice in za pošteno človeško življenje. Pred vsemi se je od-

Predsednik Roosevelt podpisuje predloge, sprejete v zadnjem zasedanju kongresa.

likoval naš državni poslanec so-

drug Andrew J. Biemiller.

Igrala je godba mladih socialistov pod vodstvom našega rojaka Johna Pavliča in moram priznati, da je bila izvrstna in je vseskozi zabavala stare in mlade. John Pavlič podučuje mladino že več let. Ima to prednost, da je vedno prvi poklican, kadar ga vodstvo organizirane delavstva potrebuje v takih slučajih.

Sezona piknikov se bliža svojemu koncu. Pred nami je še en važen piknik, ki ga delavstvo ne sme prezreti in zanemariti. Priredi ga klub št. 37 JSZ v nedeljo, 27. avgusta, v Kozmutovem parku na W. Beloit Rd. in S. 92 St. v West Allisu.

Sodrug, prijatelj in vsi delavci! Zavedajte se kritičnega položaja, v katerega smo zabredli deloma radi delavske brezbriznosti in zavedajte se, da je naša usoda v naših rokah. Vsed tega je naša dolžnost, da sporazumno skupaj delamo v lastno korist.

Vedite, da je bil klub zato ustanovljen, da se bori za naše interese. Naša dolžnost torej je, da ga vsestransko podpiramo, da bo živel, napredoval in uspešno odbijal napade delavskih nasprotnikov, ki nas želijo spraviti na kolena in nas tirajo v prerani grob.

Dobrot tega piknika ne bom opisoval, ker bodo take kakor smo jih Slovenci vajeni. Pripravljeni odbor je pridno na delu in sem prepričan, da ne bo nobene stvari manjkalo in da bo naša postrežba vsem ugajala.

Kdor nima avta, naj vzame ulično karo Burnham št. 84 in se vozi do konca proge, tam ga bodo pa sprejeli naši vozniki in brezplačno privedli v park. Vabljeni vsi. L. Ambrozič, član kluba.

O potovanju po Kanadi

Cheswick, Pa.—Potovanje po New Yorku in Kanadi se mi je precej dopadlo. Toronto je lepo mesto. Tudi Slovencev je veliko tam, samo raztreseni so drug od drugega. Obiskal sem jih veliko, kakor tudi farmarje v Beamsvillu, kjer imajo zelo lepa posestva.

Na 6. avgusta je njihovo društvo imelo piknik 60 milj od Toronta v Beamsvillu. Udeležil sem se ga tudi jaz. Bilo je vse izvrstno. Nekateri so pekli janiče, drugi prašičke. Ker je bil lep dan, so imeli veliko udeležbo. Tudi precej naših je bilo iz Gowannde in Buffala in nekaj tudi iz Pennsylvanije.

Kačji strup kot zdravilo

Uporaba kačjega strupa kot zdravilo ni novega, že pred desetletji so ga preizkušali priporočali resni zdravniki za vsakovrstne lezni in bolečine. Kot zdravilo za rak je odpovedal, ker ni pokazal neposrednega vpliva na rast rakastih oteklin, vendar pa poudarja vsi raziskovalci, ki delajo v tej smeri, da blaži bolečine. Pogostoma zadostuje ena in injekcija strupa naočark, da se bolnik za do deset dni osvobodí bolečin, ne da bi se tem pokazali kakšni drugi neželeni pojavi, n. pr. odpor proti jedi ali nagnjenje do uživanja strupa, kakor se to dogaja n. pr. pri fiji.

Nadaljnji poskusi so pokazali, da se evropskih modrasov v primernih majhnih količinah lahko še uspešneje uporablja v smeri nego strup naočark. Uporabljajo danes z uspehom tudi za druge bolečine, n. pr. nevralgijske, trganju, nadahu itd.

V zadnjem času pa so kačji strup poskusili proti padavici. Že pred tridesetimi leti so nekem epileptiku iz Teksasa ugotovili, da ima nobenih napadov bolezní več, ko ga je koč pilila kača klopotača. Dr. Spangler iz New Yorka je tedaj začel obravnavati epileptični strupom klopotača in je o tem 1912 objavil poročal. Potem pa je njegova metoda zapozabljena in jo je šele južnoafriški zdravnik dr. Simons začel spet uporabljati. Preizkušal je strup drugih kač. Po mnogih poskusih prišel do prepričanja, da vsebujejo kačji strup različne snovi, ki vplivajo na epileptične pade tako, kakor niso vplivali doslej na drugi pripomočki. Dr. Simons poroča, da je poskusil z več sto epileptiki imel neuspešno v 4.4 odstotka vseh primerov.

Treba je seveda še mnogo poskusov, da dognamo, ali niso Simonsova pričakovanja optimistična. Postopek je preveč preprost bi drugi zdravniki ne imeli malo nezaupanja. Simons uporablja kačji strup za dane tovarniško "pridelujejo", v podobni jekeji, in sicer vbrizgava pacientom spodbudno kožo enkrat na teden komaj odlomke grama tega strupa. Pozneje narase količina strupa na 1 do 2 mg, in sicer le v primeru, je pacient prenesel prve injekcije brez posledic. Težjih reakcij sploh ne sme biti, jih dr. Simons doslej tudi ni imel. Majnjetja na mestih, kjer je izvršil injekcije, včasih pojavijo, pa so brez pomena. V šest in dvajsetih urah izginejo. Napadi padavice v začetku zdravljenja sicer malo pomno kmalu pa dobe lažje oblike. Celotno zdravljenje traja običajno pol leta, tako da je to nekaj potrpljenja tako s pacientove, kakor di z zdravnikove strani.

Znameniti uspehi ruske znanosti

Moskovski listi poročajo o presenetljivem odkritju ruskih učenjakov, akademika C. in prof. Deržavina, ki sta ravnokar izjavila sodeve svojega mnogoletnega preiskovanja in raziskovanja. S križanjem ustvarila dve novi vrsti pšenice, ki bosta pravili temeljit prevar v današnjem kmetstvu. Izvršila sta veliko delo in uresničila poved svojega velikega učitelja Mičurina, ki napovedal, da bo znanost na temelju njegovega odkritja križanju rastlin kmalu ustvarila mnogoletno pšenico (triticum perenne). Imeno na znanstvenika sta vprašanje rešila vsak svoj način, tako da sta rusko poljedelstvo ogatila za dva primerka različne mnogolepšnice. Na prostoru kmetijske razstave v kolici Moskve sta letošnjo pomlad dala poati dve njivi pšenice, ki sedaj dozoreva in katerima romajo tisoči in tisoči prebivalci ruske prestolnice.

Akademik Clinin je križal pšenico z njivo priroko, nadležnim plevelom, prof. Deržavina pa se je posrečilo križanje pšenice z visokoko ržo s Kavkaza. V obeh primerih je nastala nova pšenična bilka, ki je zelo odporna na mrazu in proti suši, nje glavna odlika pa v tem, da se enkratni posevek žanje več let, poredoma. Požeta pšenica naslednje leto sama zraste iz starih korenin in s tem odpru mnogo napornega dela s plugom in brano. Skemu poljedelstvu sta učenjaka napravila slugo neprecenljive vrednosti, zato je razumljivo, da je odkritje povzročilo v ruski javnosti viharo navdušenje in da vse slavi čudodelno ka, ki sta ustvarila novo velokoristno rastlino. Od letošnje žetve bodo razdelili novo žito posev državnim veleposestvom, preizkuševalcem in večjim kolektivnim gospodarstvom, ko da se bo po par letih na Ruskem sejalo mnogoletna pšenica. Prihodnje leto se ugotovilo, za katere kraje ogromne ruske rve je primernejša Cicinaova in za katere Deržavina pšenica.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 25. avgusta 1919)

Domače vesti. Dopisniki iz večine naselb javljajo v Prosveti o pridnem kolektanju po sprevkov za otroke v starem kraju.

Delavske vesti. Jeklarski delavci po vse mestih se pripravljajo na štrajk.

Iz inozemstva. Na pritisk antante je morala pasti vlada nadvojvode Jofefa na Ogrskem, in organizirala se je koalicijska vlada.

Sovjetska Rusija. Nemški monarchisti namerajo prostovoljce v Nemčiji za Judenčevce ristično armado.

Slika iz Sanghaja. Kitajska, kaže barikado pred tiskarno nekoga lista. Postavljena je bila proti teroristom.

Razočaranja je komaj začetek!

Morska kača v Moskvi, ki se je vlekla in vlekla zadnjih pet mesecev, je zdaj zaključena. Namreč morska kača pogajanja med Anglijo in Francijo na eni strani in sovjetsko Rusijo na drugi. Pogajanja so se vrtele okoli sporazuma za skupno obrambo proti nacistični Nemčiji, med tem je pa nacistična Nemčija prehitela Angleže in Francozo in za njihovim hrbtom je sklenila s sovjeti nov trgovinski pakt in—nenapadalni pakt!

Dejstvo, da je Stalin sklenil s Hitlerjem nenapadalni pakt, je jasen dokaz, da ne more sklepati z Anglijo in Francijo obrambnega pakta proti Hitlerju. Kakšen pomen bi imel nenapadalen pakt z Nemčijo, če bi Stalin hotel, da Rusija pomaga Angležem in Francozom in Poljakom v vojni zoper Nemčijo?

Vse to, kar do danes poročajo, kaže, da je Stalin izborni potegnili naivne Angleže in Francoze—in z njimi vred vse one verjamejo, da bo Stalin branil demokracijo... Toliko časa je Stalin vlekel Angleže in Francoze, da je izvelkel iz njih vse informacije, katere bo zdaj lahko izročil prijatelju Hitlerju. To je, kar je hotel!

Drugače ni moglo biti. Saj je vendar znano vsemu svetu—razen naivnim naprednim "sopotnikom" v New Yorku, Clevelandu, Detroitu, Chicagu in še kje drugje—da diktator Stalin in demokracija nikakor ne gresta skupaj, je pa veliko bolj logično, da diktator Stalin in diktator Hitler spadata skupaj!

Walter Krivitski—o katerem pravijo ameriški komunisti s slovenskimi "sopotniki" vred, da je prevarant—je dobro vedel, kaj je zapisal, ko je pred nekaj meseci pisal, da je Stalin vedel obojevalci Hitlerja. Stalin je dobil velik respekt do Hitlerja ob koncu junija 1934, kadar je Hitler čez noč dal postreliti okrog 2000 rebelnih nacistov, med katerimi so bili njegovi bivši najboljši prijatelji. Stalin je takrat spoznal, da je Hitler mož železne pesti—in kdorkoli ima železno pest, ga Stalin spoštuje, kajti on sam je mož železne pesti—in še bolj kot je Hitler, ker jih je dal postreliti veliko več v zadnjih dveh letih, kakor je storil Hitler.

Krivitski, ki Stalina dobro pozna, saj je bil dolgo let v njegovi službi kot šef sovjetske vojskanske organizacije v zapadni Evropi, je tudi povedal, da Stalin nima do demokracije nič drugega kot globoko zaničevanje. Kako so torej mogli resni ljudje pričakovati, da se bo Stalin mogel združiti z demokracijo fronto? Zlasti Stalin že od nekdaj sovraži Anglijo, katere sicer ni noben vzor demokracije, je pa že od svetovne vojne slabo zapisana pri boljševikih. Na drugi strani sovraži Anglijo tudi Hitler. Stalina želja je vedno bila, da bi se Hitler zapodil na zapad in začel rušiti angleški imperializem. Naposled je Stalinu toliko mar za Poljako kot mu je za lanskí sneg.

Tri leta že išče Stalin zveze s Hitlerjem, toda vmes je ves ta čas stal Litvinov, ki je zadrževal to zvezo kolikor je mogel in namesto tega je poskušal približati sovjetsko zunanjo politiko zapadnim demokracijam. Ko je bilo Stalinu tega dovolj, je likvidiral Litvinova in zdaj ima proste roke. Na drugi strani je Hitler likvidiral—komunistično strašilo, s katerim je strašil naivne nemške in angleške kapitaliste toliko časa, da je lahko med tem z Mussolinijem vred zadrževal špansko demokracijo, pri čemur je pomagal tudi Stalin s tem, da je špansko republiko diskreditiral in ji udaril pečat boljševizma.

Yes, za vse one, ki so tako naivno verjeli v Stalinovo "demokracijo," je prišlo veliko razočaranje—ampak to je komaj začetek. Strašno razočaranje čaka vse one, ki so upali, da Stalin uniči Hitlerja in reši Evropo pred njegovo diktaturo. Diktator naj reši nekaj in nekoga pred diktaturo! Kakšna nesramnost, kakšna zabloda! Demokracija se mora SAMA rešiti, če se hoče rešiti! Nihče drugi je ne reši, najmanj jo pa reši diktator Stalin, kateri bi demokracijo zadržal raje danes kot jutri.

Yes, veliko razočaranja še čaka naivne ljudi, ampak vseh naivnih ljudi tudi to ne ozdravi; oni bodo še verjeli, še bodo upali, še pričakovali—čudežev.

Kakšna sreča za nas, socialne demokrate, da ne verujemo v čudeže. Mi dobro vemo, da lahko pride najhujše—pa ne bomo nikdar razočarani. Mi vemo, česa lahko pričakujemo...

Moravice starega kraja

MORAVCI IN OKOLICE

Prejeli in pokrajine v naši državi, oddaljeni od vseh prometnih poti, ki so ohranili v sebi prvotno naravno lepoto in posebnost. To spada tudi Moravska dolina, ki je prav za prav podaljšek celovške kotline ter jo na severu Limbarska gora, na jugu hrib od Črnega grabna, na vzhodu pa jo deli reka Morava, na zahodu pa Savska dolina. Moravska dolina sega preko slovenskega meja v območje avstrijskega Štajerskega pod Slivno, na jugu pa do razvoja med potokoma Moravo in Medijo, na vzhodu pa je odprta ob Rači proti slovenski ravnini, s katero se na lepem banovinskem celovškem Moravskem dolini, ki je ravnic, skozi katero teče Drava, ki si na seboj robu prebije pot skozi dolino do reke Radomlje v dolini Črnega grabna. Potok Drava je do nedavne regulacije je do nedavne regulacije, katero ima velike zasluge pri preprečevanju poplavi travnikov in njiv. Na vzhodni strani doline, v višjih apeniških hribih, ki so kameniti in neplodni, zato so tukaj tudi številne jame. Višinska razlika na severovzhodni strani doline, ki se porasla s hrastovimi in iglastimi drevesi, je zelo velika, tudi buje so močno zastopane. Zanimajo pa svetovni vojni tu, kjer se je razvijala tudi buje, ki so močno zastopane. Zanimajo pa svetovni vojni tu, kjer se je razvijala tudi buje, ki so močno zastopane.

MORAVCI IN OKOLICE

Prejeli in pokrajine v naši državi, oddaljeni od vseh prometnih poti, ki so ohranili v sebi prvotno naravno lepoto in posebnost. To spada tudi Moravska dolina, ki je prav za prav podaljšek celovške kotline ter jo na severu Limbarska gora, na jugu hrib od Črnega grabna, na vzhodu pa jo deli reka Morava, na zahodu pa Savska dolina. Moravska dolina sega preko slovenskega meja v območje avstrijskega Štajerskega pod Slivno, na jugu pa do razvoja med potokoma Moravo in Medijo, na vzhodu pa je odprta ob Rači proti slovenski ravnini, s katero se na lepem banovinskem celovškem Moravskem dolini, ki je ravnic, skozi katero teče Drava, ki si na seboj robu prebije pot skozi dolino do reke Radomlje v dolini Črnega grabna. Potok Drava je do nedavne regulacije je do nedavne regulacije, katero ima velike zasluge pri preprečevanju poplavi travnikov in njiv. Na vzhodni strani doline, v višjih apeniških hribih, ki so kameniti in neplodni, zato so tukaj tudi številne jame. Višinska razlika na severovzhodni strani doline, ki se porasla s hrastovimi in iglastimi drevesi, je zelo velika, tudi buje so močno zastopane. Zanimajo pa svetovni vojni tu, kjer se je razvijala tudi buje, ki so močno zastopane.

nil baronstvo. One boje proti Turkom dobro označuje narodna pesem:

"Cesarski bombe mečejo,
"se Turki z grada vlečejo."

Tragičen je bil konec našega slavnega rojaka v deročih valovih Donave. Nedaleč proč od spomenika stoji hiša "pri Jurkovih". Tukaj je bil rojen l. 1850 dr. Fran Detela, gimnazijski direktor in vladni svetnik. V slovenski literaturi je uveljavil svoje ime kot odličnega pisatelja mnogih povesti in romanov, med njimi "Pegam in Lamberger", "Veliki grof", "Malo življenje", "Prihajaj", "Trojka" itd. Njegovo rojstno hišo krasi spominska plošča, umetniško delo akad. kiparja Tineta Kosa, domačina iz bližnjih Česnje. Še več znamenitih Moravčanov se je rodilo pod farnim zvonom sv. Martina. V Spodnjih Kosezah je bil rojen pesnik Ivan Vesel-Koseški. Četudi ni bil nikakr veleum in pomemben pesnik, vendar je v tistih časih krepko dramil za splošno narodno zavest ter doneč zapel: "Biti slovenske krvi, biti Slovenceu ponos!" in "Kdo je mar? To slovenske korenine, je slovenski oratar!" Na bližnjem Vrhpolju je bil rojen znan pedagog in pisatelj vladni svetnik in gimnazijski direktor v p. dr. Lovro Požar. Nedaleč odtod v Viševku pri sv. Trojici je bil doma pokojni senator dr. Valentin Rožič, organizator narodno-obrambenega dela in priljubljeni ljudski govornik. Po svojih uradnih poslih je prihajal v Moravsko dolino tudi naš odlični romanopisec, notar in graščak na Brdu pri Lukovici, Janko Kersnik. Umljivo ga je privlačila značilnost in posebnost krajev in ljudi ter je spretno uporabljal razne tipe, dogodke in razmere Moravske doline v številnih svojih spisih. V Moravščem je prišel nekoč tudi Prešeren s M. Kastelem. Bila sta v gostilni "na Mlaki", poznejši Klopčarjevi gostilni ter zapisovala narodne pesmi, katere so jima prepevali moravski fantje. V Prešerju pri Pečah pa je doma direktor ljubljanskega narodnega muzeja dr. Jos. Mal, znani domači zgodovinar.

Ce ima Dolenjska svojo dolino gradov, se prav tako more imenovati tudi Moravska dolina. V neposredni bližini moravskega trga pod Limbarsko goro stoji grad Zalog. Sedanj grad je sezidal Jošt pl. Thurn. Prvič ga omenja Valvazor že iz leta 1202 kot last grofov Ortenburžanov. Kupil ga je od njih brizniški škof in ga dal porušiti. Grad je mnogo trpel po potresu l. 1895, ki ga je deloma razjedal. Takrat je bil last rodbine Kosirjeve, ki ga je prodala z veleposestvom vred deželnemu odborniku in državnemu poslancu Fr. Povšetu. Ta je posestvo razprodal. Še pred 80 leti so bili v gradu okrajni državni uradi, ki so bili nato premeščeni na Brdo pri Lukovici. — Tudi na Limbarski gori pri sv. Valentinu, ki je priljubljen izletniški kraj in zelo obiskana božja pot, je nekdanji stal Limbarski grad (Lilienberg). Tu so bili Limbarski gosposode in so zadnjega ubili kmetje na koncu 15. stoletja. — V bližnji vasi Drtiji stoji grad Belnek (Wildenegg). Tudi tu so prvotno gospodarili plemeniti Limbarski. Njihovi nasledniki so bili gosposode iz Lofa. V ta grad se je zatekel Trubarjev sin Felician iz Ljubljane, toda deželni sodniki so ga ušli. — Med Moravčami in Vrhpoljem stoji graščina Tuštanj (Tuffstein), ki se omenja prvič leta 1390. Tu so gospodarili plemeniti Lichtenbergi od leta 1667 do 1801. Grad ima več starih slik in raznih starinskih znamenitosti. V poleg starije kapeli je Lajerjeva slika Marije in Janeza Nep. ter na steklo slikan križev pot, papežev darilo. Pred poldrugim stoletjem je bilo v tuštanjski graščini višje okrajno soglasarstvo in sodišče, ki je obsegalo brdski in litijski, takratni poganjski okoliš. Sodišče je izrekalo tudi smrtno obsodbo. Leta 1854 je prešel grad v last družine Pirnatove. Tu je bil rojen pisatelj in prof. Maks Pirnat, pisatelj in priljubljen ljudski govornik. — Ob banovinski cesti iz Morav v Zagorje stoji v vasi Križate star grad, ki ga je sezidal o. skrbnik graščine Križ pri Komeni, pl. Bremsfeld. Grad je sicer še ohranjen, toda neoblikovan in že v razpadu. — V Rožku pri sv. Mohorju je bil nekdanji močno utrjen grad z obrambni-

Heywood Brown in njegova žena na piketni straži pred Hearstovim poslopjem v Chicagu, kjer člani časniškega unije CIO stavkajo že devet mesecev. Brown je bil ponovno izvoljen za predsednika American Newspaper Guilda.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

Johnu Pivcu in familiji iz Gleasontowna, Pavlu Zelencu in hčeri Mary, Johnu Zelencu in ženi, mrs. Frances Zidar in sinu Louisu ter miss Rodlič iz Emporiuma, Jovu Sterbenku in sinu Jovu ter hčeri Josephini iz Portlanda, Mich., mrs. Josephini Klancar in hčeri Beverli, družini Corneliusa Klančar, Henryju Skrabcu, Jovu Lenardu, Josephu Vidgraju, družini Louisa Korbarja iz Gowan, N. Y., Leonu Kašiči in ženi, Louisu Teršellju in ženi, miss Annie Londer iz Ridgewayja, Antonu Kordonu iz Gowan, N. Y., Majku Prudiču iz Sheffielda, Louisu Prudiču iz Norfolk, in mrs. Johani Rozman iz Kena. Ne morem popisati vseh imen, toda še enkrat lepa hvala vsem skupaj. Zahvaljuje se tudi moja družina.

Louis Bon, blagajnik društva 581.

Naše razmere in zabava

West Newton, Pa. — Tukajšnje delavske razmere so srednje. Rovi Pittsburgh Coal Co. obratujejo sedaj s polno paro, to je pet dni na teden, rovi drugih družb pa polovično. Prostori v rovih so dokaj različni, od česar je tudi v dobri meri odvisen zaslužek.

Slušajo se razne govorice, češ da je preveč rudarjev. To se ponavlja, čeprav ni resnica. Vzrok je v tem, ker družbe bolj in bolj uvajajo stroje v rove in potem ne potrebujejo toliko nakladalcev premoga ko prej. V rovih, kjer imajo stroje, naloži vsak stroj do sto vozov premoga na šht. Vsaak stroj te vrste je odstranil 25 rudarjev, torej so štirje stroji odjedli kruh 100 rudarjem.

Rudarji, ki so bili vsled strojev odslovljeni, bi morali biti upravičeni do dividend, ki jih prejema lastniki strojev. Toda kaj takega se pod sedanjim družabno uredno ne more pričakovati. Stroj, če je privatna last, kakor je danes, je največje zlo za delavca. Če pa bi bil stroj socializiran, to je, da bi bil komunalni stolpi in trdnim obzidjem. V grajski kapeli so imeli luteransko bogoslužje. V rodbinski grobnici so pokopavali tudi ugodne protestante iz Ljubljane. Grad je začel razpadati in leži danes popolnoma v razvalinah. — Tudi na Konfinu pri sv. Trojici je stal nekdanji grad Koprivnik (Rabensberg), tudi Stari ali Tovorov grad imenovan. Grajske razvaline je pozneje kupil pokojni senator dr. Valentin Rožič, domači trojiški rojak. Med zanimivostmi naj še omenimo, da so pred nekaj desetletji še kopal premog v Šoteski pri Moravčah. Pod cerkvijo sv. Andreja v Kraseah, ki je bila prvotna farna cerkev moravške župnije, je za zanimiva kraška jama "Veternica", iz katere vedno enakomerno veje veter.

Rudolf Dostal.

Slovenska Narodna Podporna Jednota	
2637-59 So. Lawndale Ave. Chicago, Illinois	
GLAVNI ODBOR	
IZVRŠNAVALNI ODBOR:	
Vincent Calcar, predsednik	2637 S. Lawndale Ave. Chicago, Illinois
P. A. Vidler, gl. tajnik	2637 S. Lawndale Ave. Chicago, Illinois
Lawrence Grudnich, gl. blagajnik	2637 S. Lawndale Ave. Chicago, Illinois
John Vagrich, gl. blagajnik	2637 S. Lawndale Ave. Chicago, Illinois
Vilip Godina, upravitelj glasila	2637 S. Lawndale Ave. Chicago, Illinois
John Mulek, urednik glasila	2637 S. Lawndale Ave. Chicago, Illinois
PODPREDSEDNIKI:	
Andri Vidich, prvi podpredsednik	706 Forest Ave. Johnstown, Pa.
Frank Bolin, drugi podpredsednik	823 S. 15th St. Milwaukee, Wis.
Camille Zarnick, drugi distriktni podpredsednik	1887 W. 45th St. Chicago, Ill.
John Klauk, tretji distriktni podpredsednik	148 Prospect St. Oskosh, Ill.
Edward Tomic, četrti distriktni podpredsednik	Box 534, Wausau, Wis.
GOSPODARSKI ODBOR:	
Math Petravic, predsednik	253 E. 151st St. Cleveland, Ohio
Vincent Calcar, prvi podpredsednik	2637 S. Lawndale Ave. Chicago, Illinois
P. A. Vidler, gl. tajnik	2637 S. Lawndale Ave. Chicago, Illinois
John Vagrich, gl. blagajnik	2637 S. Lawndale Ave. Chicago, Illinois
John Olip, drugi distriktni podpredsednik	231 S. Prospect Ave. Clarendon Hills, Ill.
Donald J. Letrich, tretji distriktni podpredsednik	1887 S. Trembly Ave. Chicago, Ill.
Joseph Zupan, četrti distriktni podpredsednik	1400 S. Lombard Ave. Berwyn, Ill.
POROTNI ODBOR:	
John Gorick, predsednik	414 W. Hay St. Springfield, Ill.
Frank Harbit, prvi podpredsednik	1887 W. 45th St. Chicago, Ill.
Anton Sular, drugi podpredsednik	Box 27, Arms, Kansas
Frank Vratarich, tretji podpredsednik	215 Tenger St. Lucerne, Pa.
John Trejci, četrti podpredsednik	Box 237, Strabane, Pa.
NADZORNI ODBOR:	
Frank Zeitz, predsednik	2201 S. Lawndale Ave. Chicago, Illinois
Fred Malgri, prvi podpredsednik	23 W. 45th St. Chicago, Ill.
Milan Medvedek, drugi podpredsednik	1887 W. 45th St. Chicago, Ill.

Diktator Bolivije se ustrelil

Nemec Busch zaključil kariero

La Paz, Bolivija (Južna Amerika), 24. avg. — Nemec Busch, 35-letni predsednik-diktator republike Bolivije, si je večeraj poznal kroglo v senco. Sprva so poročali, da se je Busch ustrelil po nesreči, toda kasneje je bilo pojasnjeno, da se mu je zmedlo valed prevelike živčne napetosti in izvršil je samomor.

General Carlos Quintanilla, šef generalnega štaba, je prevzel začasno predsedništvo in naznanil, da bo v programu in američkih sledil Buschu. Busch si je prilastil predsedništvo v juliju 1937 z nekravim vojaškim pučem in čez nekaj mesecev je dal Boliviji totalitarni značaj s tem, da je odpravil zakonodajno oblast kongresa in prevzel kontrolo nad financami in gospodarstvom republike. Bolivija ima okrog tri milijone prebivalcev, ki so večinoma Indijanci.

Čehi izgubili zadnje upanje

Nemško-ruski pakt podrl vse nade

Praga, 24. avg. — Na stotisoče Čehov, ki so upali, da jim bo sovjetska Rusija pomagala do svobode, so zdaj izgubili zadnje upanje. Sovjetska radiopostaja, ki je doslej navduševala Čeha z dobrimi novicami, je večeraj prenehala s česko uro. Tukajšnji Čehi so prepričani, da se je to zgodilo na zahtevo iz Berlina. Sovjetski govornik na tej postaji, ki je doslej redno napadal Hitlerja, je tudi prenehal z napadi in kritiziral je v nemščini samo še — italijanske fašiste.

Nadaljnje odslovitve relikvijnih delavcev

Chicago, 24. avg. — Charles E. Miner, načelnik državne administracije WPA, je naznanil, da je bilo v zadnjih tednih 16.000 relikvijnih delavcev odslovljenih po vsej državi, med temi 9000 v Chicagu. Do 1. septembra bo izgubilo delo okrog 54.000 oseb na podlagi v kongresu sprejetega zakona, ki omejuje zaposlenost pri relikvijnih projektih na osemnajst mesecev.

Dies našel špiona med svojimi ljudmi

Washington, D. C., 24. avg. — Kongresnik Dies je večeraj zahteval, naj se takoj začne tožbeno postopanje proti Fraserju Gardnerju, ki se mu je ponudil v službo pomožnega preiskovalca, zdaj je pa Dies izvedel, da Gardner prejema tedensko \$50 od fašistične organizacije Srebrnih strajk. Gardner tajni, da je špion.

Washington, D. C., 24. avg. — Vse naše iskrene sožitje.

Mary Kruslin, predsednica.

Unija ADF zahteva nove volitve

Chicago, 24. avg. — Unija Amalgamated Meat Cutters & Butchers Workmen of America, včlanjena v Ameriški delavski federaciji, je vložila petico pri federalnem delavskem odboru, naj odredi nove volitve v klavnicah Armour & Co. Naznani-lo je objavil Patrick Gorman, predsednik unije ADF.

Pri volitvah v klavnicah Armour & Co., ki so se vršile v zadnjem oktobru, je zmagala unija CIO, nakar jo je delavski odbor proglasil za predstavnic vseh delavcev pri kolektivnih pogajanjih. Kompanija je potem izjavila, da so bile volitve nepravilne in tirala zadevo pred federalna sodišča. Peticija glede razveljavljanja odloka delavskega odbora je bila predložena federalnemu prizivnemu sodišču.

Zupan dobil petnajst let zapore

Waterbury, Conn., 24. avg. — Zupan Frank Hayes, ki je bil na obravnavi spoznan za krivega zarote in plenitve mestne blaginje, je bil obsojen na petnajst let zapore. Z njim vred je bilo obsojenih 22 drugih uradnikov in politikov na obtožbo, da so ukradli več kot milijon dolarjev iz mestne blaginje v zadnjih osmih letih.

"Zivio Hitler in rdeča fronta!"

Berlin, 24. avg. — Ruski boljševiki so zdaj predmet novega pozdrava v Nemčiji. Nacistični uradniki se zdaj v šali pozdravljajo: "Heil Hitler-rot Front! (Zivio Hitler in rdeča fronta!)" Pred nekaj tedni bi bil tak pozdrav povzročil obsodbo v koncentracijsko taborišče.

Svet potrebuje "moralne oborožitve"

(Nadaljevanje s 1. strani)

biti več denarja, toda lahko vam pokazemo, kako ste lahko zadovoljni z \$18.

Z drugo besedo: delavec z nizko plačo naj se tolaži s poštenostjo, čistostjo, nesebičnostjo in ljubeznijo — do svojega delodajalca in delavčevskega razreda, seveda!

Takna je ta nova religija. Zato jo tudi časopisje posebno v Los Angelesu, kjer ima nekoč sloveča evangelistinja McPherson še vedno svoj tabernakel, tudi oglaš kot za stavo to — novo razodetje. Pa tudi drugod že dobiva plodna tla.

V Imperial Valleyju, kjer vlada brezmejno izkoriščanje brezpravnih poljedeljskih kultiv in kjer je bilo pozorišče za marsikatero umora kot posledica razredne vojne, je gibanje za "moralno oborožitve" že dobilo vso oporo notorične organizacije Associated Farmers. Kot poročajo, je neki G. G. Bennett, načelnik Associated Farmerjev v Brownleyju, s temi besedami pojasnil spojitve obeh gibanj svojim vigilantom: "Fantje, the rough stuff is out. Od sedaj naprej bomo naše seje odprli z molitvijo."

